

Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра графіки

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проходження
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ
для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
ОПП «Графіка»

Харків
ХДАДМ
2021

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проходження
Переддипломної практики для студентів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
ОПП «Графіка»

Упорядник:

Іващенко О. В. – доцент кафедри графіки

Рецензенти:

М.М. Ковальова - кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри живопису ХДАДМ

В.В. Шуліка – кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри реставрації та експертизи
творів мистецтва ХДАДМ

Рекомендовано до друку:
Методичною радою ХДАДМ
Протокол № 20-06 від 04 листопада 2021р.

ХДАДМ, 61002, м. Харків, вул. Мистецтв, 8

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	4
2. ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ	6
2.1. Розробка авторської концепції дипломної роботи (теоретична складова)	6
2.2. Ескізне рішення дипломної роботи та пошук графічної мови (практична складова).....	8
2.3. Підсумковий контроль практики	9
3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	12
4. ДОТАТКИ	14
Додаток 1. Тезаурус дисципліни «Переддипломна практика»	15
Додаток 2. Приклади переддипломної практики.....	17

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Практична підготовка бакалавра є невід'ємною складовою навчально-виховного процесу. Згідно з навчальним планом ОПП «Графіка» дисципліну «Переддипломна практика» студенти вивчають на 4 курсі першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти в обсязі 90 годин.

Мета практики – збір інформації та підготовчого матеріалу для дипломної роботи.

Задачею переддипломної практики є отримання студентами практичних навичок роботи з аналоговим візуальним матеріалом, розвиток аналітичного мислення та здібностей щодо систематизації матеріалу та подальшого його використання у розробці власної концепції творчої роботи та її практичної реалізації в межах теми дипломного проекту.

У процесі практичної підготовки студенти знайомляться з сучасними методами збору та систематизації інформації та підготовчого матеріалу для виконання дипломної роботи, та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань.

В результаті проходження переддипломної практики студент повинен
знати:

- методичні принципи роботи над графічним твором;
- методи збору та систематизації інформації;
- методи розробки власної концепції художнього твору;
- методи практичної реалізації творчого задуму;
- образтворчі засоби побудови композиції;
- структуру дипломної роботи та принципи її побудови;

уміти:

- виконувати різні за змістом і формою графічні твори;
- використовувати оригінальні графічні техніки та комп’ютерні технології для втілення творчого задуму;
- аналізувати та систематизувати аналоги;

- розробляти власну концепцію художнього твору;
- теоретично обґрунтовувати практичну реалізацію творчого задуму;

мати навички:

- малювання з натури для збору підготовчого матеріалу для композиції;
- творчого підходу в розробці ескізів та оригіналів;
- визначення мети і завдання концепції художнього твору;
- використання методів організації роботи над дипломним проектом;
- корекції щодо вдосконалення художнього твору на основі аналізу роботи.

В ході роботи над завданнями переддипломної практики вагомим методичним фактором виступає послідовність у виконанні тематичних завдань. Викладач задає напрямок у творчому мислені студента, і його роль як керівника, у першу чергу, є консультативною. У процесі практичної підготовки студенти поступово привчаються працювати самостійно, що сприяє їх адаптації в умовах ринку праці: у видавничій галузі, соціальній рекламі, у мистецькій, освітній та дослідницькій діяльності.

Самостійна робота має бути спрямованою на збір необхідної інформації та завершення практичних завдань за зазначеною тематикою і містити такі складові:

- *робота з літературними джерелами в бібліотеці, мережі Інтернет;*
- *аналіз аналогів;*
- *виконання з натури малюнків, начерків за темою завдання;*
- *перегляд художніх і конкурсних виставок в академії, галереях міста,*
з метою знайомства з сучасним графічним мистецтвом;

2. ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Формами опанування дисципліни «Переддипломна практика» є синтез практичної та теоретичної роботи. Який полягає у теоретичному обґрунтуванні авторської концепції та виконання практичних завдань за темою дипломної роботи. *Мета* запропонованих завдань – отримання практичних навичок роботи з аналоговим візуальним матеріалом, розвиток аналітичного мислення та здібностей щодо систематизації матеріалу та подальшого його використання у розробці власної концепції творчої роботи та її практичної реалізації в межах теми дипломного проекту. Переддипломна практика проходить відповідно до навчально-творчих майстерень: книги, станкової графіки та авторського плакату.

Переддипломна практика складається з двох етапів та двох відповідних тем пов’язаних між собою: аналітичної та практичної, в межах яких студенти виконують 6 завдань, які забезпечують підготовку до виконання дипломної роботи на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Дипломна робота складається з практичної частини (створення плакатів або станкових листів, серії ілюстрацій або комплексного оформлення книги) та теоретичної частини (дипломна записка).

2.1. Розробка авторської концепції дипломної роботи (теоретична складова)

Завдання 1. Визначення теми кваліфікаційної роботи.

Тема дипломної роботи є **самостійним та вільним** вибором студента. Її напрямленість має відповідати специфіці навчання у навчально-творчих майстернях, а саме: навчально-творча майстерня плакату – триптих плакатів; навчально-творча майстерня станкової графіки – графічний триптих; навчально-творча майстерня книги – серія ілюстрацій (6,8) або комплексне оформлення книги(...розворотів). Стилістика, жанр, техніка та матеріали її виконання також обираються студентом на власний вибір. Okрім того, що тема дипломної роботи має розкрити творчий та професійний потенціал

студента, вона повинна відповідати тенденціям розвитку сучасного мистецтва. Вибір теми дипломної роботи є важливим етапом, графічна реалізація якої має найкращим чином презентувати майбутнього дипломника як творчу особистість та розкрити професійні якості художника-графіка.

Завдання 2. Збір інформації та необхідних матеріалів за визначеною темою

Після визначення теми необхідно зібрати робочий матеріал згідно з тематикою, напрямленістю навчання у навчально-творчій майстерні. Це може бути опрацьований раніше матеріал, фото та рисунки за темою, літературний текст, який плануєте оформлювати, написання авторського тексту (за бажанням) для створення авторської книги та інша необхідна інформація для створення дипломної роботи.

Завдання 3. Аналіз аналогів за темою.

Наступним етапом переддипломної практики є збір аналогів, їх аналізування та систематизація. Аналогові зображення допомагають не лише в розробці практичної частини роботи, а й служать основним наглядним матеріалом для теоретичної частини роботи (дипломна записка). Потрібно відповідально віднести до виконання даного завдання, систематизувати аналоги згідно з їх пріоритетністю та значимістю для майбутньої дипломної роботи.

Буде доречним поділення аналогів на групи, наприклад це можуть бути:

- тематичні аналоги, в яких представлені варіанти рішення подібної теми різними художниками;
- композиційні аналоги служать прикладами для принципів побудови майбутньої дипломної роботи (слід уникати плагіату);
- аналоги за технікою виконання дозволять визначитись з технічними прийомами та манерами художників, використати окремі здобутки майстрів у власній роботі.

Усі аналоги складають частину дипломної записки, створюючи обов'язковий блок зображеного матеріалу. У процесі збору аналогів доречним буде підписувати роботи, зазначаючи автора, та рік виконання.

Завдання 4. Розробка авторської концепції рішення теми.

Теоретичне обґрунтування творчого задуму - це стисле викладення авторської концепції у обсязі 2- 3 сторінки тексту, набраного гарнітурою Times New Roman, 14 кегль шрифту, міжстрочний інтервал 1,5. У авторській концепції потрібно сформулювати тему дипломної роботи, пояснити її вибір, визначити ідею та мету майбутньої роботи. Логічно та послідовно викласти засоби її практичної реалізації: обґрунтувати вибір формату, принципи композиційної побудови, тонового та колористичного рішення, визначити техніку виконання. Опрацьований матеріал, стане початком написання дипломної записки.

2.2. Ескізне рішення дипломної роботи та пошук графічної мови (практична складова)

Виконання підготовчих малюнків та ескізів за темою дипломної роботи.

Після аналізування аналогового візуального матеріалу потрібно представити практичну реалізацію ідейного задуму. Вона полягає у створенні варіантів ескізів, у графічному вираженні авторської концепції.

Завдання 1. Розробка ескізів композиційного рішення. У ескізах слід визначитись із розміром та форматом триптиху, або книги чи серії ілюстрацій, із загальною композиційною побудовою дипломної роботи та графічною мовою. Розробка ескізів є найважливішим етапом у підготовці до створення дипломної роботи, який визначає практичну реалізацію ідейного задуму. Композиційні пошуки мають відбуватися в площині варіативності та вибору найкращого рішення. Саме тому, доцільним буде працювати над декількома варіантами, для пошуку оптимального рішення, які розглядаються викладачами кафедри на перегляді практики.

Завдання 2. Визначення оптимального графічного рішення. Виконання даного завдання передбачає пошук графічної мови для реалізації композиційного рішення. Вибір техніки та матеріалів, стиль та манера

виконання, варіанти тональної та колористичної побудови – це ті питання, які вирішуються в межах даного завдання. Під час проходження переддипломної практики слід випробувати на практиці техніку і матеріал, в яких передбачається виконання дипломної роботи та представити зразки на перегляд.

2.3. Підсумковий контроль практики.

Після закінчення терміну практики студенти звітують на кафедрі про виконання її програми. Оформлені за всіма вказаними вимогами матеріали практики приймаються викладачем-керівником практики від кафедри. Загальна форма такої звітності – кафедральний перегляд. На перегляд студенти надають наступні звітні матеріали:

Теоретична частина практики

1. Авторська концепція за обраною темою (3 сторінки А-4, шрифт Times New Roman, 14 кегль)
2. Аналоги за темою дипломної роботи, їх систематизація та аналіз (роздруковані та підписані у кількості не менше 20 варіантів)

Практична частина практики

3. Розробка ескізного рішення, візуалізація авторської концепції (виконані у графічних матеріалах на вибір студента)
4. Варіанти пошуку графічної мови для обраного композиційного рішення (зарисовки, нариси за темою, варіанти різних графічних рішень, варіанти випробування техніки і матеріалу.)

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено *рубіжні етапи контролю* у формі поточних переглядів ескізів, процесу роботи та виконаних завдань. *Підсумковий контроль* засвоєння знань здійснюється у формі перегляду та звіту.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

№ теми	Назва теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
T1	Розробка авторської концепції дипломної роботи (теоретична складова)	<i>Поточні перегляди</i>	0–50
T2	Ескізне рішення дипломної роботи та пошук графічної мови (практична складова)	<i>Поточні перегляди</i>	0–50
Загальна кількість балів за семестр		<i>Екзаменаційний перегляд</i>	0–100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Критерії оцінки знань та умінь студентів
з дисципліни «Переддипломна практика»**

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, А — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал дисципліни, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів **1–3 місце**) у міжнародних або усекраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва або дизайну.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, В — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал дисципліни, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, С — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал дисципліни, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.

64–74 балів («задовільно» за національною шкалою, D — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал дисципліни, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, Е — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал дисципліни, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).

35–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, FX — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки

потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми дисципліни і повторна передача.

1–34 балів («незадовільно» за національною шкалою, F — за шкалою ECTS) отримує студент, який не виконав програму дисципліни і, відповідно, не впорався з поточними перевіrkами та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні рекомендації по виконанню дипломних робіт студентів спеціалізації «Графіка» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр / Володимир Якович Шевченко. – Х.: ХДАДМ, 2021.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безклубенко С. Д. Всеагальна теорія та історія мистецтва. Київ : [б.в.], 2003. 261 с
2. Векленко О., Северіна О. Каталог-альбом «4-й Блок7» / VII Міжнародна триенале екологічного плакату / 26.04 – 3.05.2009. Харків. Україна
3. Векленко О. Альбом-каталог X Міжнародна триенале плакату екологічного спрямування «4-й Блок». Харків. Україна. 20.04–20.05.2018
4. Жукова Н. А. Книжкова ілюстрація як візуальна інтерпретація тексту / Н. А. Жукова / Феномен культури постглобалізму : зб. мат. II Міжнар. наук.-практ.конф.: у 2 ч. / Маріуп. держ. ун-т ; гол. ред. Ю. С. Сабадаш – Маріуполь : МДУ, 2021. Ч. I. С. 70-76.
5. Касян В. І. Мистецтво графіки / В. І. Касян. – К.: Держвидав, 1960
6. Ківшар Т. Український книжковий рух як історичне явище (1917-1923 рр.):монографія, в. Логос, 1996. 344с.
7. Люзняк М. М. Українська науково-популярна книга початку ХХ ст. як соціокультурний феномен / М. М. Люзняк // Культура України. 2013. Вип. 40. С. 141-150.
8. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги / М. Мак-Люен ; пер. з англ. А. А. Галушки, В. І. Постникова. К. : Ніка-Центр, 2015. 388 с.
9. Маркова В. Книга в соціально-комунікативному просторі: минуле, сучасне, майбутнє : монографія / В. Маркова. Х. : ХДАК, 2010. 252 с
10. Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа: слов.-гlosарій термінів і виразів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. Г. Мащенко ; Київ. міжнар. ун-т. — К. : [б. в.], 2007. — 417 с.
11. Миколаєнко Н. М. Дитячі освітні видання: історія та класифікація : навч. посіб. / Надія Миколаївна Миколаєнко. Житомир : Видавець О.О. Євенок, 2018. 84 с
12. Огієнко І. І. Історія українського друкарства / І. І. Огієнко. – К. : Либідь, 1994. – 448 с.
13. Рудер Э. Типографика : руководство по оформлению / Эмиль Рудер; [пер. с нем., послесловие и комент. М. Жукова], 1982. – 286 с.
14. Шевченко В. Я. Композиція плаката: Навч. посібн. / Володимир Якович Шевченко. – Х.: Колорит, 2007. – 133 с.
15. Фаворский В. А. Об искусстве, о книге, о гравюре : монография, 1986. 240 с.
16. Енциклопедія сучасного плакатного мистецтва екологічного спрямування «4-й Блок». – Харків: Константа, 2006. – 180 с.: іл. / VI Міжнародна триенале екологічного плакату

Електронні ресурси:

- 1.ст.42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту»
https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-42.htm
2. Національне мистецтво й завдання мистецтва в Україні [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: https://www.vocnt.org.ua/statti/mystetstvo_shyrotski
3. Короткий історичний огляд розвитку графіки: історія розвитку книжкової ілюстрації. Файловий архів студентів. URL : <https://studfile.net/preview/3963151/page:4/>
4. Мельник О. Я. Історичні передумови формування художньо-образної системи української книжкової графіки початку ХХ століття. *Парадигма пізнання: гуманітарні питання*. №5 (16). 2016. URL: <http://oaji.net/articles/2016/1739-1470214495.pdf>
5. Візуалізація або текст? Засоби сприйняття інформації [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <https://kibit.edu.ua/vizualizaciya-ilitekst/>
6. Як ілюстратору працювати із темою війни [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <https://skvot.io/uk/amp/blog/illustration-wartheme>
4. Візуальний контент інтернет-ЗМІ: термінологічні засади дослідження [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: https://www.libr.dp.ua/text/vkp_2012_6_7.pdf
5. Що таке моушн-дизайн: графіка, анімація, тренди [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://vokigames.com/ua/shho-take-moushndyzajn-grafika-animacziya-trendy/>
8. Мистецтво під час війни [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://matrix-info.com/mystetstvo-pid-chas-vijny/>
10. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=13244
11. Ілюстрація як вид графіки. URL: https://studbooks.net/1027961/kulturologiya/illyustratsiya_grafiki
13. Книжкова ілюстрація як вид графічного мистецтва [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/354204588_Knizkova_ilustracia_ak_vid_graficnogo_mistectva
14. Вплив розвитку графічних технік на мистецтво в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/229566749.pdf>
- 15.Короткий курс лекцій з дисципліни «Естетика». Синтез мистецтв [Електронний ресурс] Режим доступу: https://studme.com.ua/193904035002/etika_i_estetika/sintez_iskusstv.htm, вільний.– Загол. з екрану. – Мова укр.
16. Сапко М. О. Колаж в образотворчому мистецтві ХХ століття [Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14296/Sapko_Kolazh_v_obrazotvorchemu_mysetstvi.pdf?sequence=1&isAllowed=, у вільний.– Загол. з екрану. – Мова укр.
17. Бусько А. «Ілюстрування дитячих книг в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/39-dev-yata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-konferentsiya/128-ilyustruvannya-dityachikh-knig-v-ukrajini>, вільний.– Загол. з екрану. – Мова укр.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Тезаурус дисципліни «Переддипломна практика»

Додаток 2. Приклади переддипломної практики:

1. Грідин І. Аналоги та композиційні пошуки за темою дипломної роботи триптих «Тривоги та надії» (іл.1-9)
2. Михайлова О. Аналоги та композиційні пошуки за темою дипломної Рекламний триптих до музичного фестивалю INDIE FEST(іл.10-1)

Додаток 1.

Тезаурус дисципліни «Переддипломна практика»

Українська мова	Англійська мова
1. Книга	1. <i>Book</i>
2. Плакат	1. <i>Poster</i>
3. Авторська книга	2. <i>Author's book</i>
4. Композиція	3. <i>Composition</i>
5. Образотворчі засоби композиції	4. <i>Artistic means of the composition</i>
6. Бакалавр	5. <i>Bachelor</i>
7. Творча майстерня	8. <i>Creative workshop</i>
8. Фахова підготовка	9. <i>Professional training</i>
9. Фахова майстерність	10. <i>Professional mastery</i>
10. Художній образ	11. <i>Artistic image</i>
11. Візуальний образ	12. <i>Visual image</i>
12. Типографіка	13. <i>Typography</i>
13. Додрукарська підготовка оригінала	15. <i>Under print preparation original</i>
14. Цифровий шрифт, комп'ютерний шрифт	17. <i>Digital font</i>
15. Гарнітура набірного шрифту	18. <i>Type family</i>

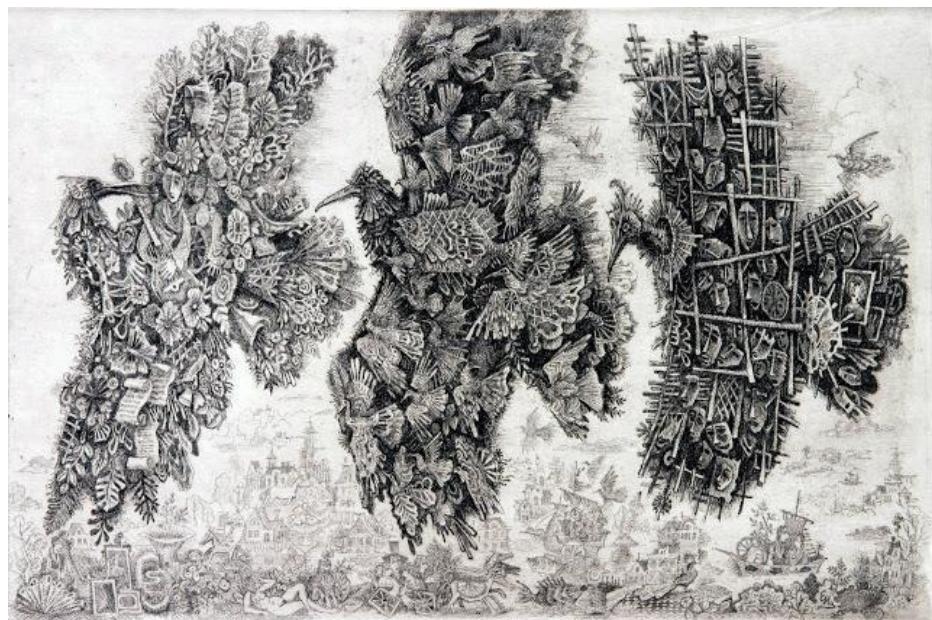
16. Макет	<i>21. Layout, Model</i>
17. Розворот	<i>22. Spread</i>
18. Титульний аркуш	<i>24. Title page</i>
19. Палітурка, Оправа	<i>25. Hard cover, Hardback</i>
20. Обкладинка	<i>26. Soft cover, Paperback</i>
21. Ілюстрація	<i>27. Illustration</i>
22. Кінцеві елементи книги	<i>39. Back matter</i>
23. Авторський друк	<i>56. Author seal</i>
24. Естамп	<i>60. Print</i>
25. Гравюра	<i>61. Engraving</i>
26. Офорт	<i>73. Etching</i>
27. Літографія	<i>74. Lithography</i>
28. Акватинта	<i>75. Aquatint</i>
29. Лінорит	<i>76. Lynoengraving</i>
30. Друкарська форма	<i>57. Printing form</i>

Додаток 2

Аналоги за темою дипломної роботи

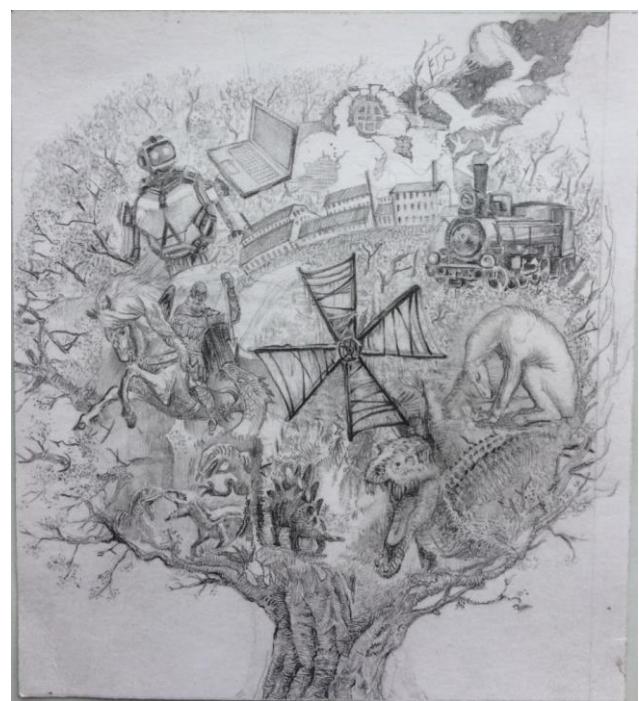

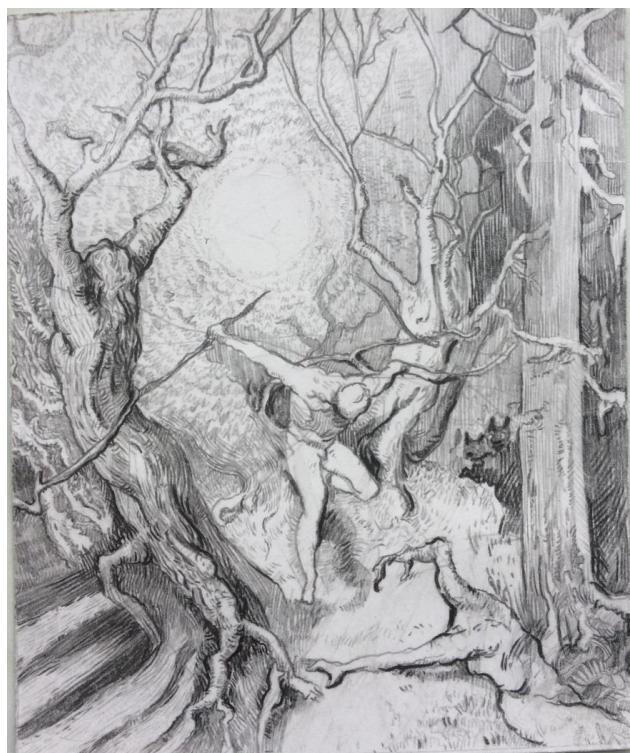
1.

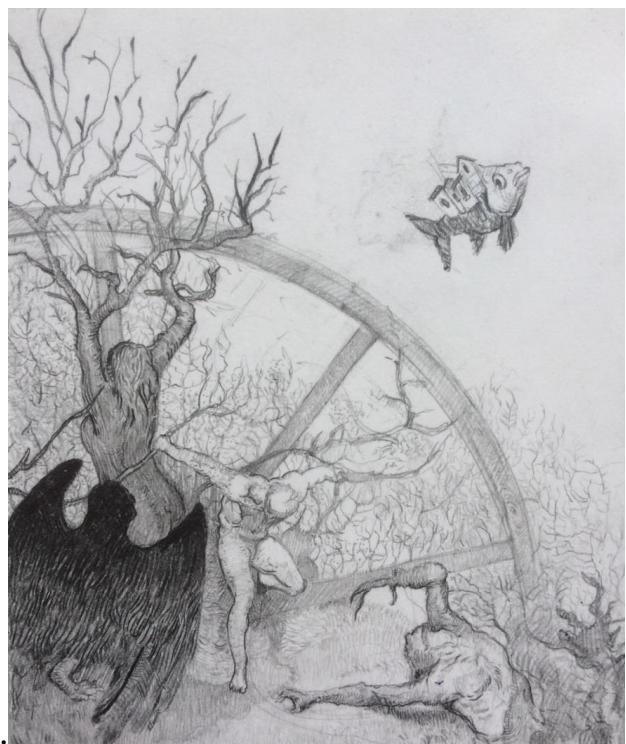
2.

Композиційні пошуки

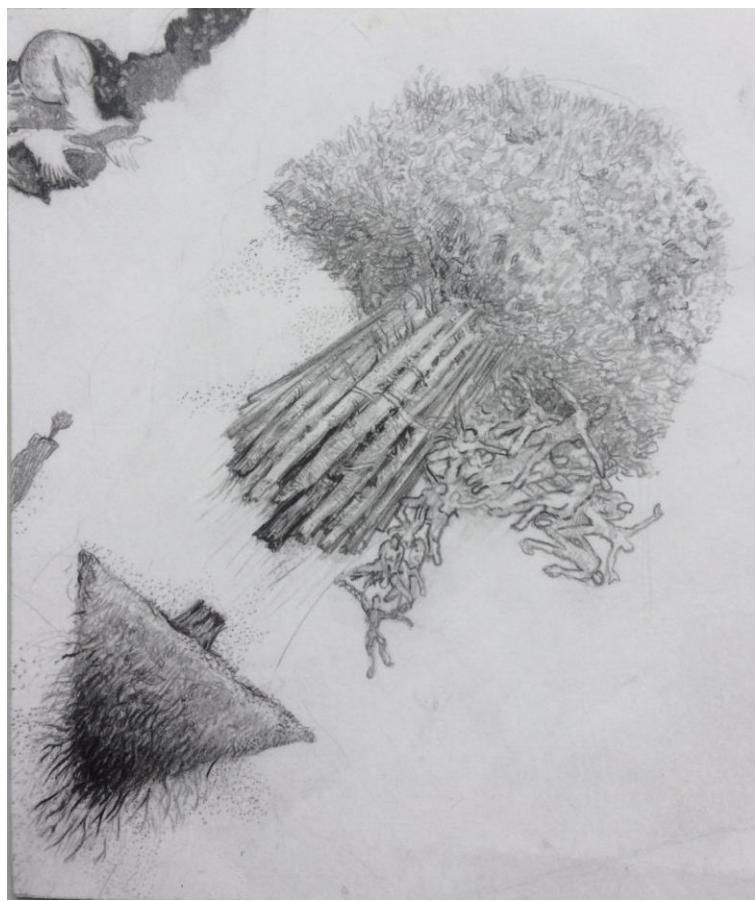

7.

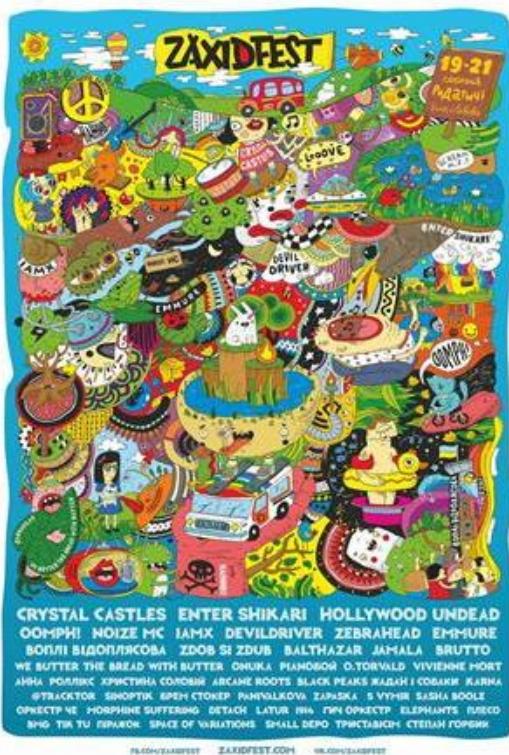

8.

9.

Аналоги за темою дипломної роботи

Композиційні пошуки

14

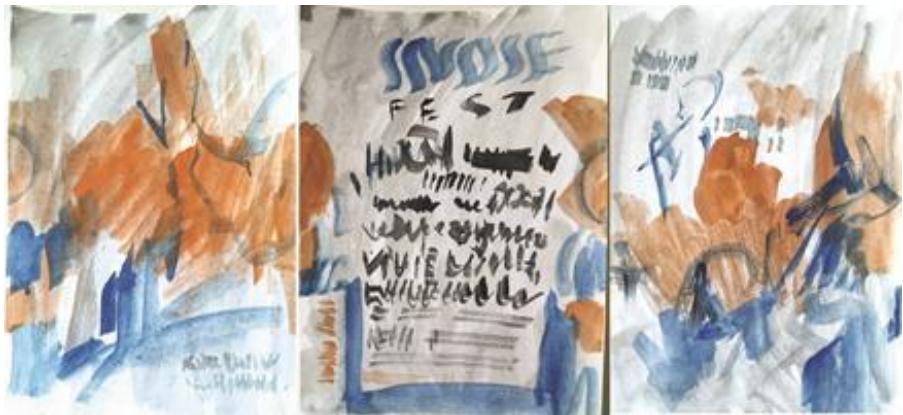

15

16

17

